

schien wel 'dat HETPALEIS in plaats van te oogsten nog eerst mee zal moeten helpen zaaien'.

Met initiatieven als *Stukschrijven* en *Stukspelen* investeert HETPALEIS in (vooral jonge) auteurs, acteurs en regisseurs voor het jeugdtheater, maar krijg je hiermee ook ervaren artiesten uit het volwassenencircuit over de brug? Mij dunkt dat er niet alleen gezaaid, maar ook geploegd moet worden. Een eerste terrein waar de ploeg wel eens grondig in mag gezet worden zijn de schoolvoorstellingen. Welke artiest staat immers graag om tien uur 's ochtends op de planken, nog los van de kuddesfeer die er meestal in de zaal hangt? 'Ja maar', klinkt steevast de repliek, 'voor heel wat kinderen zijn schoolvoorstellingen de enige manier om in contact te komen met het theater!' Aangenomen dat dat zo is, welke kwaliteit heeft dat contact dan? Welke beleving en welke opvatting over theater krijgt een kind dat uitsluitend via schoolvoorstellingen in contact komt met het theater? En als dat eerste contact dan zo belangrijk is voor de waardering van het theater, waarom heeft men dan niet de moed om alleen de allerbeste producties – binnen welk genre dan ook – aan te bieden als schoolvoorstelling? Kwaliteit – zowel van de voorstelling als van alles wat errond gebeurt in het theater en in de school – is veel belangrijker dan kwantiteit!

Een tweede ploegterrein betreffen de media. Waarom wordt het bestaan van een aparte jeugdtheaterrecensent nooit in vraag gesteld? Waarom er niet meer op aandringen dat de producties gerecenseerd worden door de vakrecensent die het best bij de aard van de voorstelling aansluit, zoals dat onlangs gebeurde bij *Fietsen*, dat in *De Morgen* door de operacriticus gerecenseerd werd. Het heeft geen zin om langs de productiekant de deuren wagenwijd open te gooien terwijl de media het jeugdtheater als een gesloten wereldje voor uitsluitend kleine mensjes blijven etaleren. We mogen dan al een decennium lang van de daken schreeuwen dat het jeugdtheater in Vlaanderen en Nederland volwassen is, mensen zonder kinderen van de juiste leeftijdscategorie hebben de meeste jeugdtheaterproducties die als dusdanig aangekondigd en gerecenseerd worden meestal niet gezien.

Zo komen we bij een derde terrein: de presentatie. Waarom worden jeugdtheatervoorstellingen op de meeste plaatsen nog altijd om drie uur in de namiddag geprogrammeerd en niet 's avonds of ten vroegste om 17 uur? Welke volwassene of welk kind gaat immers graag op die ene mooie vrije middag de donkere zaal in? Ik pleit er dus voor om samen met de makers uit het volwassenencircuit ook hun publiek te verwelkomen in het jeugdtheater. Wie

zag onlangs bijvoorbeeld *De Kleine Zeemeermin* (BRONKS-Walpurgis-De Roovers, tekst van Judith Herzberg) of *Zetelkat* (Luxemburg, tekst van Josse De Pauw)? Zou het voor artiesten niet ontmoedigend zijn om haast niet gezien te worden door een volwassen publiek? Of te moeten vaststellen dat hun trouwe toeschouwers dikwijls niet eens van het bestaan van hun werk voor kinderen afweten?

'Eerder mee zaaien dan oogsten', was de conclusie na het eerste Paleisseizoen. Voorlopig zit het ploegen er nog niet echt in. Hoewel er hier en daar al aanzetten zijn op de genoemde terreinen staat een coherente visie (en vooral actie) met betrekking tot zaaien en ploegen nog in de kinderschoenen, zowel bij HETPALEIS als bij de overige jeugdtheaterboeren. Dat men bij het produceren vertrekt van de kunstenaar is ook in het jeugdtheater een evidentie geworden. Op vlak van de presentatie blijft de leeftijd van het publiek echter nog altijd de meest bepalende factor. Het feit dat jongerenvoorstellingen nu toch al overwegend 's avonds geprogrammeerd worden (en ook dikwijls niet meer aangeboden worden in de schoolprogrammering) spreekt deze vaststelling niet tegen.

3. De artistieke opdracht van een grootgrondbezitter

HETPALEIS beschikt over de enige grote zaal (500 plaatsen) voor jeugdtheater in Vlaanderen en wordt als instelling van openbaar nut flink gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap, de stad Antwerpen en de provincie Antwerpen. Zijn taak overstijgt dus vanzelfsprekend het lokale. In zijn handvest stelt HETPALEIS een voortrekkersrol te willen spelen op het vlak van theater voor de grote zaal, op de eerste plaats door zelf voornamelijk theater voor de grote zaal te maken en daarnaast producties van anderen te presenteren. Hierbij aansluitend wil HETPALEIS zich ook internationaal oriënteren: 'niet in de laatste plaats omdat het maken van jeugdtheater in de grote zaal in het buitenland een veel ruimere geschiedenis heeft dan in Vlaanderen of Nederland.'

De artistieke koers die HETPALEIS met zijn grotezaalproducties wil varen is op basis van de programmering van de eerste twee seizoenen niet duidelijk. Het samengaan van verschillende disciplines en de ontwikkeling van nieuwe theaterteksten zijn twee belangrijke uitgangspunten, maar daar kan je veel kanten mee uit. Voorlopig is de programmering erg heterogeen: van monument tot experiment, van musical tot multidisciplinair spektakel, van opera tot hedendaagse dans, van theatrale show tot kwetsbaar teksttheater. Dat kan een bewuste keuze zijn en blijven indien je redeneert dat je die ene grote zaal ten dienste moet stellen van

zoveel mogelijk verschillende jonge doelgroepen, met zoveel mogelijk verschillende smaken. Alleen: dan ga je ervan uit dat jij in je eentje het gebrek aan belangstelling voor een jong publiek van de meeste kunstencentra, operahuizen, dans-, muziek- en theatergezelschappen moet compenseren. En hoe bereik je dan de vereiste kwaliteit in al die genres? Een aaneenschakeling van coproducties, waarin de genregebonden knowhow van de steeds wisselende partners gecombineerd wordt met de specifieke knowhow van het jeugdtheater, lijkt hier de meest consequente strategie. Met zaalbezit heeft dat echter weinig te maken. Noch op het niveau van het productieproces, noch op het niveau van de presentatie zie ik doorslaggevende redenen om zeer uiteenlopende soorten werk in één huis te produceren. Een herverkaveling van het culturele veld, waarin kinderen en jongeren niet langer verbannen worden naar hun culturele thuislanden, is hier een meer afdoende oplossing. Waarom wagen niet meer theatergezelschappen zich soms aan een voorstelling voor een jong publiek, zoals Dito'Dito al geruime tijd doet, sinds kort gevolgd door Theater Malpertuis, De Roovers, Toneelgroep Amsterdam,... Waarom hebben programmatoren niet de reflex om bepaalde voorstellingen aan te kondigen als gezinsvoorstelling? Marc Verstappen van Villanella heeft op dat vlak baanbrekend werk verricht in deSingel en CC Berchem, maar daarbuiten is het in de culturele wereld nog niet doorgedrongen dat kinderen en jongeren veel meer aankunnen (en willen) dan de voorstellingen die speciaal voor hen gemaakt zijn. Waarom krijgen voorstellingen als *De Vertellingen van 1001 Nacht* (Firma Rieks Swarte / Toneelschuur Producties, onlangs te zien in de Monty) of *Le jardin de io io ito ito* (Cie Montalvo & Hervieu, onlangs te zien op Klapstuk) geen vermelding die erop wijst dat ook kinderen vanaf een bepaalde leeftijd welkom zijn? Er zal nog grondig geploegd moeten worden, en niet alleen door de jeugdtheateractoren.

Terug naar HETPALEIS. Heeft een dergelijke infrastructuur, uitsluitend voor jeugdtheater en jeugdcultuur, dan wel zin? Voorlopig zeker wel, maar het is zeker niet het alleenzaligmakende model en bovendien – nog los van het feit dat cultuurbeleving van vier-, acht-, twaalf- of zestienjarigen al meer onderlinge verschillen vertoont dan cultuurbeleving van volwassenen – bestaat er niet zoiets als één jeugdcultuur. De kernopdracht van HETPALEIS als enige bezitter van een grote zaal in het jeugdtheater bestaat erin niet-commercieel jeugdtheater voor de grote zaal te produceren. Zoals gezegd is er op dat terrein nog geen traditie ontwikkeld in Vlaanderen, maar misschien is dat wel